

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Actinomycose

aan de onderkaak

naam aandoening
actinomycose, ook wel lumpy jaw

verschijnselen
eenzijdig verdikte onderkaak

oorzaak
infectie door Actinomyces bovis

behandeling
jodiuminfusen

Toen ik een veehouder vier mogelijke onderwerpen voor deze column voorlegde, zei hij direct dat ik voor het verhaal van zijn koe met de verdikte kaak moest kiezen. Hij zei letterlijk: 'Ik verklaarde jullie echt voor gek, maar omdat ik geen kant op kon met die koe, liet ik jullie je gang maar gaan.' Wat een vertrouwen, hij kende me toch al langer dan vandaag. Tijdens een bedrijfsbezoek vroeg hij me om nog even naar een koe te kijken met een eenzijdig dikke kop. Hij had deze koe ook mooi gesepareerd en ze stond netjes aan het voerhek, zodat we het goed konden bekijken. De koe was hoogdrachtig, moest bijna droog en aan één kant had ze een flink verdikte onderkaak als gevolg van een harde verdikking met een bloederige puist erop. Ik vond het niet direct een heel typisch geval, maar het deed me wel meteen aan actinomycose denken, ook wel lumpy jaw genaamd. Twee weken later hebben we de koe nog eens bekeken en toen was het wel duidelijk, het was echt een geval van actinomycose aan de onderkaak. Actinomycose wordt veroorzaakt door de bacterie *Actinomyces bovis*. Deze bacterie heeft een ontsteking van het bot met botwoekeringen tot gevolg. Meestal is de aandoening pijnlijk. Deze koe at echter goed en ze leek er niet direct last van te hebben. Wel werd de kaak duidelijk

steeds dikker, zag de veehouder het niet zo positief in en kon de koe ook niet weg omdat ze hoogdrachtig was. Ik besloot de koe te behandelen met iodure, een vloeistof met jodium. Ik heb haar drie keer met een week tussentijd in de bloedbaan 500 cc van deze vloeistof toegediend. De tweede keer was de kaak al duidelijk dunner en leek de jodium goed zijn werk te doen door de infectie in het bot te bestrijden. De woekeringen van het bot zijn blijvend, maar na de derde behandeling was de kaak zo dun en rustig dat ik besloot niet langer te behandelen. De koe heeft een gezond kalf gekregen en ze is goed in productie gekomen. Toen ik laatst tegen de veehouder zei: 'Ja hoor, insemineer haar maar', biechtte hij het op. Hij zei: 'Ik verklaarde je echt voor gek dat je die koe met jodium ging behandelen, maar had toch geen keus, omdat ik er geen kant mee op kon. En nu mag ik haar gewoon aanhouden!' Vroeger zagen we deze aandoening bij ons in de praktijk veel vaker en noemden we het knarziekte. We zagen het veel rondom de Knardijk. Voor de drooglegging van de polder liep hier een vaargeul. Waarschijnlijk is hier toch meer afval gedumpt en vond er meer verontreiniging plaats dan je zou willen. Zo zie je maar wat een breed vak wij hebben.